

TURVALLISUUS 2.0

Tutkija Heikki Laurikainen

Turvallisuus?

- Juurisyyt – paikalliset ilmentymät
- Uhat ja riskit
- Turvallisuus tunteena
- Turvallisuus palveluina
- Turvallisuus yhdenvertaisuuskysymyksenä
- Turvallisuus yhteisönä

Harvaturva sisäisen turvallisuuden erityiskysymyksenä

- Sisäisen turvallisuuden ohjelmat →selonteko →strategia
- Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta (2016)
 - *“Pienten ja syrjäisten kuntien keskimääräiset toimintavalmiusajat (poliisi) ovat paikoitellen jo nyt lähes tunnin mittaisia. Jos harva-alueiden hälytyspalvelut pidetään lähellä nykyistä tasoa, poliisipartioiden määrää ei harva-alueilta voida vähentää.”*
 - *“Pienissä ja syrjäisissä kunnissa keskimääräiset toimintavalmiusajat ovat paikoitellen jo nyt kestämättömän pitkiä.”*
 - *“Rajavartiolaitoksen näkemyksen mukaan virasto on jäämässä ainoaksi toimintakykyiseksi viranomaiseksi itärajan ja rannikon harvaanasutuilla alueilla.”*

Harvaturva –verkosto

- Sisäministeriön alaisuudessa toimiva asiantuntijaverkosto ajalle 2.1.2019 – 31.5.2023.
 - maaseudun ja harvaan asuttujen alueiden turvallisuuskehityksen seuranta
 - tiedon tuottaminen ja kokoaminen
 - turvallisuuden vahvistamiseen liittyvien hyvien käytäntöjen levittäminen
 - tiedonkulun vahvistaminen turvallisuusviranomaisten ja muiden harva-alueen toimijoiden välillä

Harvaturva –verkoston jäsenet

- Pelastusylivohtaja *Kimmo Kohvakka*, sisäministeriö, puheenjohtaja
- Tutkija *Heikki Laurikainen*, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK, sihteeri
- Järjestökoordinaattori *Veli-Matti Ahtiainen*, Suomen Punainen Risti (varajäsen Marko Korhonen)
- Yhdyskuntatekniikan päällikkö *Paavo Taipale*, Suomen Kuntaliitto
- Neuvotteleva virkamies *Christell Åström*, maa- ja metsätalousministeriö)
- Kaupunginjohtaja *Tytti Määttä*, Kuhmon kaupunki (varajäsen Juhani Juntunen)
- Poliisitarkastaja *Marko Savolainen*, Poliisihallitus (varajäsen Marko Heikkilä)
- Projektipäällikkö *Kristiina Mattila-Nousiainen*, Päijät-Hämeen pelastuslaitos
- Kuhmon rajavartioaseman päällikkö, kapteeni *Jouko Kinnunen*, Rajavartiolaivos
- Erikoissuunnittelija *Markus Alanko*, Oikeusministeriö
- Erityisasiantuntija *Mari Kattilakoski*, Karjalan tutkimusverkosto, Itä-Suomen yliopisto
- Toiminnanjohtaja *Heli Haverinen*, Pohjois-Karjalan pelastusalan liitto
- OTK *Siiri Jomppanen*, SamiSoster ry (varajäsen Ristenrauna Magga)
- Erityisasiantuntija *Tarja Lukkari*, Kajaanin ammattikorkeakoulu
- Kyläasiamies *Reena Laukkanen-Abbey*, Keski-Suomen Kylät ry
- Koordinaattori *Maija Mielonen*, Maaseudun terveys ja lomahuolto
- Kehitysjohtaja *Markus Lassheikki*, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
- Toiminnanjohtaja *Veli-Matti Karppinen*, Kainuun nuotta ry
- Koulutuspäällikkö, *Juha Niemi*, Maanpuolustuslousyhdistys (varajäsen Ossi Hietala)
- Asiantuntija *Mirja Lauronen*

Turvallisuutta harvassa II -raportti

- Jatkumoa sisäministeriön vuonna 2014 julkaisemalle "Turvallisuutta harvassa? - Tilanneraportti turvallisuudesta harvaan asutuilla alueilla" -raportille.
- Kokoaan tietoa turvallisuuden kehityksestä harvaan asutuilla aluilla.
 - Turvallisuuspalveluiden muutos
 - Koettu turvallisuus
 - Infrastruktuurin (tiestö, sähköverkot) kehitys ja häiriötilanteet
 - Suurpedot
 - Kuntien, kylien ja järjestöjen hyvät käytännöt ja uudet toimintamallit
- Toteuttaja: SM / Harvaturva-verkosto.
- Aikataulu: syksy 2019.

Alustavia havaintoja

- Turvallisuuden rajaaminen.
- Turvallisuuteen vaikuttavista ilmiöistä on tietoa.
- Alueellinen tarkastelu kuitenkin vähäistä (esim. harvaan asuttu maaseutu).
- Usein joudutaan tyytymään kuntakohtaisiin keskiarvoihin.

Poliisipalvelut

- Kyselyjen (mm. maaseutukatsaus 2017) mukaan erityisesti poliisipalveluiden saatavuus huolettaa.
- Toimintavalmiusajat 2018 (A+B): Helsinki 15,1 min / Utsjoki 110,9 min (PolStat).
- Vuodelle 2019 saatu kertaluonteinen 3,3 miljoonan euron lisäpanostus vahvistamaan poliisin palvelukykyä erityisesti vasteaikojen kannalta haasteellisilla alueilla (harva-alueet).
- Tulevina vuosina avun saaminen, silloin kun hätä on suurin, todennäköisesti pitenee harva-alueilla entisestään (nykyinen kehys).

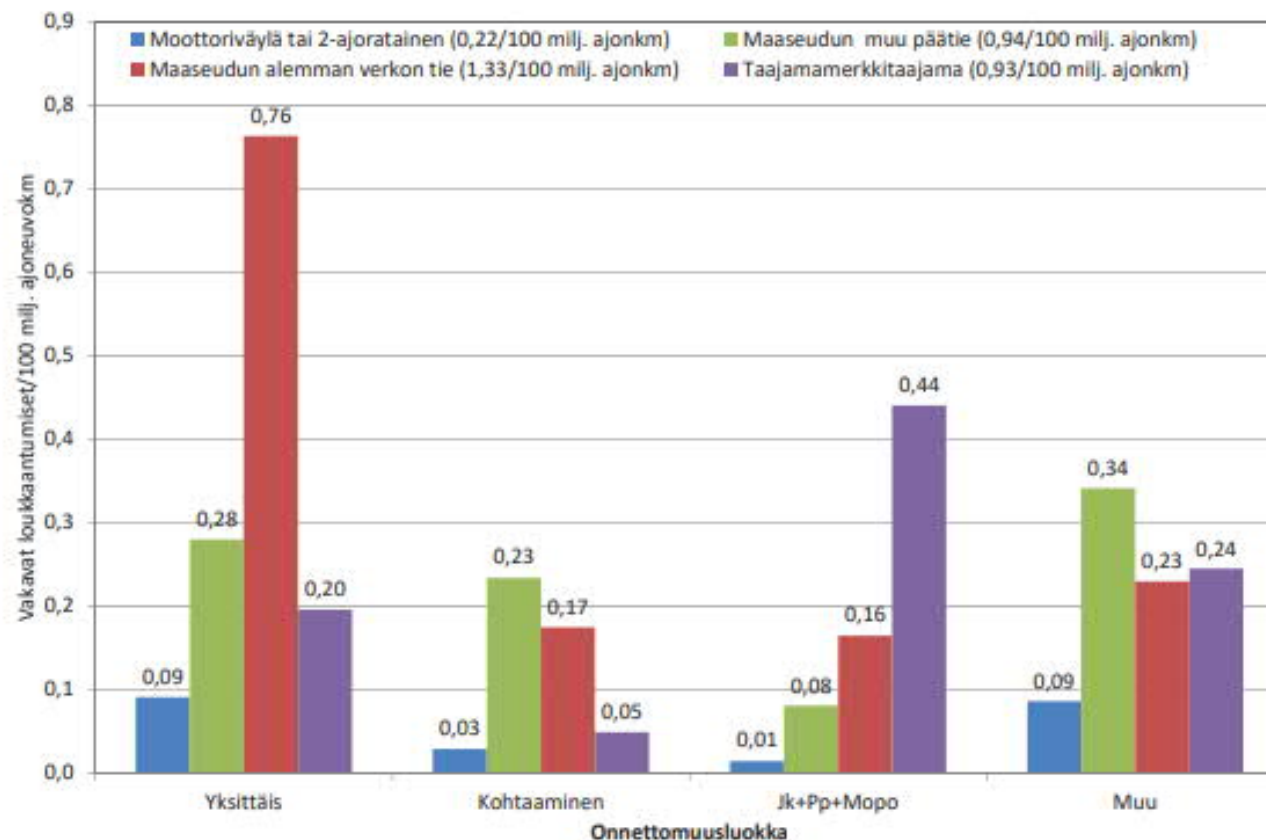
Pelastustoimen palvelut

- Toimintavalmiusajat pysyneet entisellään.
- Pelastustoimen uudistus on osa maakuntauudistusta.
 - Ei pitäisi vaikuttaa paloasemien määrään harvaan asutuilla alueilla.
- Sopimuspalokunnat toiminnan keskiössä.
 - Haasteena operatiivisiin tehtäviin kykenevien henkilöiden rekrytointi (Eskelinen et al. 2017).
 - Vaikeus sovittaa palokuntatoimintaa yhteen muun elämän kanssa (Sopimuspalokuntabarometri 2017).

Tiet ja turvallisuus

- Maaseudun asukkaista yli puolet on tyytymättömiä teiden kuntoon (Maaseutukatsaus 2017).
- Teiden huono kunto on turvallisuusriski tien käyttäjille sekä onnettomuuksia aiheuttavana että pelastajien paikalle pääsemistä hidastavana seikkana.
- Alemman tieverkon rapautuminen haasteena.
 - *”Henkilövahinko-onnettomuudet voivat lisääntyä sekä alemmalla tieverkolla että päätieverkolla”. (Liikenneviraston TTS 2015 – 2018)*

Tiet ja turvallisuus

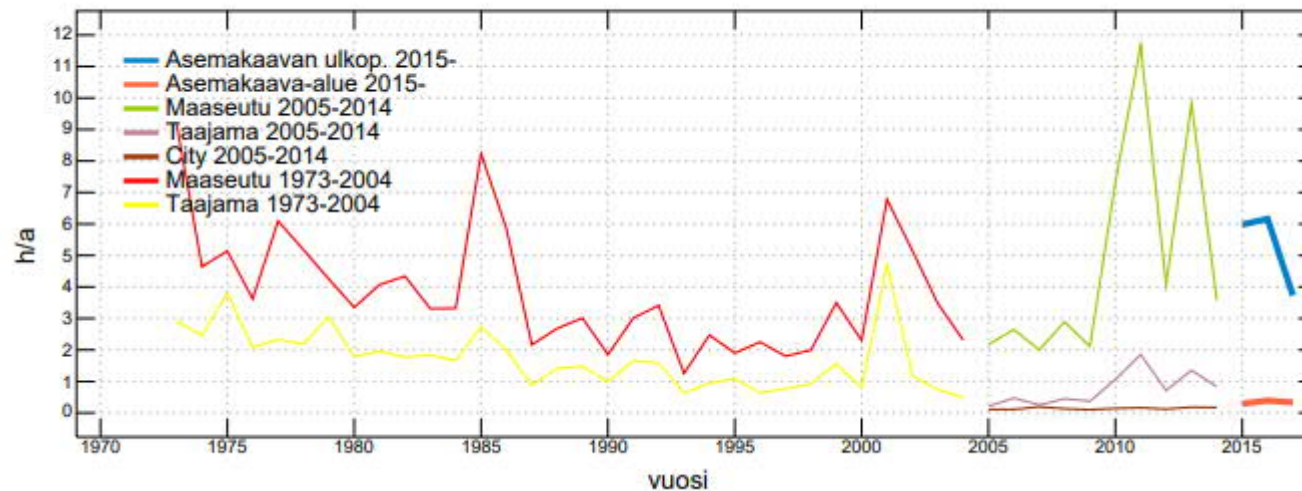

Kuva 2. Vakavien loukkaantumisten riski erilaisilla maanteillä v. 2014–2015 (Tilastokeskus 2017b, Liikennevirasto 2017). Tieryhmän nimen perässä on esitetty kaikkien onnettomuusluokkien yhteinen riski.

Sähköt

Sähkömarkkinalain (588/2013) vaatimusten mukaan vuoden 2028 loppuun mennessä jakeluverkon vioittuminen ei saa asemakaava-alueella aiheuttaa sähkönjakelussa yli kuuden tunnin keskeytystä. Vastaavasti asemakaava-alueiden ulkopuolella keskeytys saisi kestää enintään 36 tuntia

Asiakkaan keskimääräinen vikakeskeytysaika h/a vuosina 1973-2017, ei jälleenkytkentöjä

Turvallinen maaseutu

- Maaseutua pidetään turvallisena asuinpaikkana / keskeinen vetovoimatekijä (mm. Maaseutubarometri 2014, Sitra 2011).
- Väestö sopeutuu (mm. häiriötilanteisiin varautuminen)
- Yhteisöllisyys ja naapuriapu.
- Kyläturvallisuus ja uudet toimintamallit (mm. kylien pelastusryhmät).

